

Kapitalistinen Suurteollisuus

KAPITALISTINEN talousjärjestelmä, teollisuus, edelleen kehittyessään muuttuu yhä enemmän koneelliseksi. Jokaisen teollisuuskapitalistin täytyy ottaa käytäntöön yhä uusia ja perempia koneita. Liikemaaailman ankarat lait siihen pakottavat. Kenenkään ei tarvitse ajatella niin, että teollisuuskapitalistit ottaisivat käytäntöön uusia ja parempia koneita humanistisissa tarkoituksissa, s. o. vapauttaaksensa ihmiskunnan jäsenet niin paljon kuin suinkin työn raskaasta raadannasta. Ei sinnepäinkään. Jokaisen teollisuuskapitalistin täytyy yrittää tuottaa mahdollisimman halvalla ja myös mahdollisimman nopeasti, jos vain markkinoilla löytyy tuotteille kysyntää.

Pääomien jatkuva kasvaminen ja keskittyminen tekee mahdolliseksi yhä suurempien summien kiinnittämisen tuotantovälineisiin. Suurpääoma tulee itse tuotantotavan alituisen kumouksen — edistyksellisen muuttumisen — aineelliseksi perustaksi. Kapitalistinen tuotantotapa — suurtuotanto — valloittaa jatkuvasti uusia tuotantohaaroja, jotka vielä ennestään eivät ole suoranaisesti sen alaisia. Samalla kasvaa ja kehittyy kokonaan uusia tuotantohaaroja, jotka heti alunpitäen kuuluvat suurteollisuudelle, koska ne kehittyvät — tulevat tarpeelliseksi — vain suurtuotannon eli koneteollisuuden kautta. Kaikissa näissä tapauksissa — koneteollisuuden kehityksessä — on ominaista se, että työläisten lukumäärä vähenee suhteellisesti heidän käyttämiin koneisiin verraten. Itse tuotanto vain tulee alati tehoisammaksi, entistä tuottavammaksi, vaikka työläisten lukumäärä vähenee, tarkoitamme tarvittavien työläisten lukumäärää. Tässä ilmenee perussyy siihen, miksi työttömyys korkealle kehittyneessä kapitalistisessa suurtuotannossa alati lisääntyy, tulee pysyväiseksi tilanteeksi. Pääomasta yhä suurempi osa muunnetaan tuotantovälineiksi ja yhä pienempi osa jää työvoimalle. Toisella sivulla oleva kuva varsin sattuvasti osoittaa, kuinka mitättömän pieniksi suhteellisesti verraten työläiset jäävät, ovat jo jääneet kapitalistisen tuotannon jättiläismäisiin koneisiin verraten.

Suurtuotanto, missä koneteknikka on välttämättömästi korkealle kehittyntä, tekee jokaisen työläisen yksilöllisen työtehonkin mahdollisuudet paljon suuremmiksi, kuin pientuotanto. Suurteollisuudessa näin ollen voidaan työläisiä riistää tehoisemmin kuin pienteollisuudessa. Tilastot, jotka olisivat osoittamassa yksityiskohtaisesti suurtuotannon edullisuuden, ovat aina näihin asti olleet perin niukkoja. Joku aika sitten Henry Ford julkaisi käsikirjan, jossa selitettiin suurtuotannon etuisuutta yleispiirteisesti. Mutta tässäkään teoksessa ei voitu, mahdollisesti ei haluttu, käyttää tyhjentyviä tilastoja. Ford selittää, että suurtuotanto on edullista vain vissiin rajaan asti. Kuitenkin hänkin kiertää tarkoin selittämästä, missä tuo "vissi raja" saavutetaan. Nyt kuitenkin, aivan vasta hiljattain, kansallinen teollisuusneuvosto tutkimustensa perusteella julkaisi tilastot, joissa numerollisesti näytetään suurtuotannon edullisuus. Näiden tilastojen mukaan v. 1923 sellaisissa tuotantolaitoksissa, joiden vuotuinen tuotanto oli yli miljoonan dollarin arvoltaan, jokainen työläinen tuotti 1.481 dollarin arvosta siinä ajassa, kuin alle miljoonan dollarin arvosta vuosittain tuottavien tuotantolaitosten työläisistä kukin tuotti tuhannen dollarin arvosta. Ero siis ei ole sen vähempi kuin 48.1 prosenttia. Vuonna 1919 ero oli vieläkin suurempi, sillä suurissa tuotantolaitoksissa eli tehtaissa työskentelevistä työläisistä jokainen tuotti 1.590 dollarin arvosta samalla ajalla, kuin pienemmissä tehtaissa työskentelevistä työläisistä kukin tuotti tuhannen dollarin arvosta. Tutkimuksessa on kai toiselle puolelle erotettu kaikki yli miljoonan dollarin arvosta vuosittain tuottavat tehtaan ja toiselle puolelle kaikki alle miljoonan dollarin arvosta tuottavat ja

sitten otettu keskiarvo. Tämä huomautus vain siksi, että ei kenenkään tarvitse jäädä sellaiseen johtopäätökseen, jotta miljoonan dollarin arvo muodostaisi jonkinlaisen "taikalinjan," jos näin sanoisimme. Mitä pienempi tehdas on, sitä vähemmän arvosta jokaista työläistä kohden voidaan tuottaa. Vuonna 1919 sellaisissa tehtaissa, joiden vuotuinen tuotanto arvoltansa nousi sadastatuhannesta viiteensataantuhanteen dollariin, jokainen työläinen tuotti vain 717 dollarin arvosta sillä ajalla, kun kaikissa toisissa tehtaissa työskentelevistä työläisistä jokainen tuotti tuhannen dollarin arvosta. Tämä suhdeluku kuitenkin vuoteen 1923 mennessä muuttui hiukan, tarkemmin sanottuna 6.3 prosenttia, s. o. v. 1919 717 dollarin arvosta tuottaneet työläiset tuottivat v. 1923 762 dollarin arvosta samalla ajalla, kuin toiset työläiset tuottivat tuhannen dollarin arvosta jokaista yksilöä kohden. Mutta kyseessä olevan neljän vuoden aikana alle 20 tuhannen dollarin arvosta vuosittain tuottaneiden tehtaiden työläisten tuotannon arvo laski 3.1 prosenttia. Nämä tilastot varsin hyvin todistavat suurtuotannon hyödyllisyyden.

Samoin tilastoissa, joista edellä ovat lainattiin, osoitetaan tilastollisesti, miten tärkeiksi tekijöiksi suurtehtaat ovat muuttuneet tämän maan tuotannollisessa elämässä. Vuonna 1904 olleista kaikista tehtaista oli vain 1.3 prosenttia sellaisia, joiden vuotuinen tuotanto nousi arvoltansa yli miljoonan dollarin. Nämä suuret tehtaat käyttivät sanottuna vuotena 26.1 prosenttia kaikista palkkaa ansaitsevista työläisistä ja tuottivat 38.1 prosenttia, tuotteitten arvolla laskettuna, kaikista sinä vuotena valmistetuista valmistusteollisuuden tuotteista. Vuonna 1923 kaikista tehtaista oli 5.3 prosenttia sellaisia, joiden vuotuinen tuotanto nousi yli miljoonan dollarin arvoltansa ja nämä käyttivät 57.1 prosenttia kaikista palkkatyöläisistä sekä valmistivat 66.4 prosenttia kaikista tuona vuotena tuotetuista valmisteteollisuuden tuotteista. Vuonna 1919 näissä suurtehtaissa työskenteli sama prosenttimäärä kaikista palkkatyöläisistä, kuin vuotena 1923, mutta kuitenkin tuottivat 68 prosenttia kaikista valmistusteollisuuden tuotteista.

Nämä viimeiseksi lainatut tilastot myös osoittavat suurtuotannon tehoisammaksi jokaista työläistä kohden. Niiden yhteinen tuotannon prosenttimäärä kaikista valmistusteollisuuden tuotteista on suurempi kuin niiden työläisten prosenttimäärä verrattuna pienempien tehtaiden työläisten lukumäärään.

Pääoma kokoonpanoltaan muuttuu jatkuvasti. Sen pysyvä osa — tuotantovälineet — jatkuvasti lisääntyy vaihtuvan — työvoiman — kustannuksella. Näin siis työvoiman kysyntä jatkuvasti vähentyy. Pääoman pysyvän ja vaihtuvan osan suhde muuttuu siten, että kumpikin pyrkii keskustasta päinvastaisiin suuntiin, eli jos ottaisimme alkuperäisiksi esimerkeiksi 1:1, niin kasautumisen edistymisessä suhteet muuttuvat 2:1, 3:1, 4:1, 5:1, 6:1 jne. Koska työn kysyntää ei määrää kokonaispääoman suuruus, vaan vaihtuvan osan suuruus, niin se (työn kysyntä) vähenee ulospäin paeten kokonaispääoman lisääntyessä. Kapitalistiset taloustiedemiehet kyllä vieläkin väittävät, että suurteollisuuden kehitys lisää työvoiman kysyntää, mutta se ei ole totta. Edellä olevat tilastot, jotka kaiken lisäksi ovat kapitalististen orgaanien keräämiä ja laatimia, toteavat väitöksemme, eli marxilaisen talousopin pätevyys. Suurteollisuus kylläkin vetää itseensä jatkuvasti työläisiä. Näin se tekee siinä, että se jatkuvasti hävittää pienliikkeitä ja syöksee niissä työskennelleet työläiset kadulle. Tämä pitää paikkansa maanviljelykseen nähden yhtä hyvin, kuin teollisuuteenkin nähden. Mutta samalla kun se vetää työläisiä itseensä, se lopulta joutuu tilanteeseen, jossa se alkaa niitä karkoittamaan pois. Työväestö itse synnyttämällänsä pääomainsäntä kasautumisella — yliarvojen luomisella — tekee mahdolliseksi sen, että pääoma voi laittaa yhä enempi niitä välineitä, joiden kautta suhteellisesti yhä suurempi osa työväestöstä tulee tarpeetto-maksi.

"Kuta suurempi on yhteiskunnallinen varallisuus, toimiva pääoma, sen lisääntymisen

laajuus ja voima, ja siis myöskin köyhälistön absoluuttinen määrä ja sen työn tuotantovoima, sitä suurempi on suhteellinen liikaväestö eli teollisuuden vara-armeija. Käytettäväksi tarjoutuvaa työvoimaa synnyttävät samat syyt kuin pääoman paisuntavoimaakin. Teollisuuden vara-armeijan suhteellinen suuruus lisääntyy siis yhtä rinnan varallisuuden tekijöiden kanssa. Mutta kuta suurempi tämä vara-armeija on toimivaan työläisarmeijaan verrattuna, sitä suurempi on se pysyväinen liikaväestö, jonka kurjuus on käännettyssä suhteessa sen työrasitukseen. Kuta suurempi vihdoin on työväenluokan Latsaruskerros ja teollisuuden vara-armeija, sitä suurempi on virallisesti tunnustettu avustettava köyhäläisyys. Tämä on kapitalistisen kasautumisen ehdoton, yleinen laki.”

Niin hullunkuriselta, melkein typerältä, kun kuulostaakin sen ranskalaisen kirjailijan lausunto, joka selitti, että ”köyhiä kansakuntia ovat ne, joissa kansa on hyvinvoinnista ja rikkaita kansakuntia ne, joissa se on tavallisesti köyhää,” niin kuitenkin hän puhui täyttä totta. Mitä suuremmaksi kasvaa kapitalistisen yhteiskunnan rikkaus, s.o. mitä täydellisemmiksi tulevat kansan jokapäiväiselle elämälle ja hyvinvoinnille välttämättömien välineiden tuottamisessa käytettävät koneet, niin sitä runsaslukuisemmaksi ja köyhemmäksi paisuu palkkatyöläisten luokka, se kun ei omista mitään muuta kuin työvoimaa, minkä kysyntä alati vähenee.

Alati karttuva, liian suureksi käyvä, työttömäin työläisten lukumäärä voitaisiin pienentää, kokonaan poistaakin, jos työpäivää lyhennettäisiin suhteellisesti sen mukaan, kuinka tuotanto koneellistuu ja tehoistuu. Luonnollisesti työttömyyttä ei karttuisi, olivakin työttömyys voitaisiin hävittää, jos tuotantoa voitaisiin laajentaa nyt heti huomattavasti ja sitten tulevaisuudessa sen mukaan, kuin tuotanto tehoistuu. Mutta näin ei voida tehdä, sillä tuotteilla ei ole kysyntää riittävästi maailman kauppamarkkinoilla. Siis työpäivän lyhentäminen on ainoa käytännöllinen tie, jonka kautta voidaan työttömyys vähentää ja poistaa. Tosin jotkut ekonomistit tyrkyttävät sellaista teoriaa, että työläisten lukumäärä täytyisi supistaa työvoiman kysynnän kanssa suhteelliseksi. Tämäkin teoria kuitenkin ontuu aivan auttamattomasti, sillä yksinkertaisemmankin täytyy käsittää, että työläisten lukumäärän vähentyminen tarkoittaa samalla kuluttajain lukumäärän vähentymistä. Myönnettävästi esimerkiksi tässäkin maassa nykyisin elävien työläisten lukumäärää pienempi summa voisi kuluttaa niin paljon, kun työläiset nykyään kuluttavat, s.o. voivat kuluttaa. Mutta työläiset kun kuluttavat vain niin paljon kuin he voivat, niin heidän suurempi kuluttaminen tarkoittaisi välttämättömästi sitä, että täytyisi todellisia työpalkkoja lisätä. Siis suo siellä, vesi täällä.

Kuten sanottu, työpäivän lyhentäminen on ainoa oikea ja käytännöllinen tie liian työvoiman eli työttömäin työläisten teollisuuteen sijoittamiselle. Mutta tätä eivät työnantajat omasta vapaasta tahdostaan tee. Työnantajat — kapitalistit — tietävät hyvin sen, että heidän täytyy työläisille maksaa ainakin niin paljon palkkaa, jotta nämä pysyvät jossain määrin työkuntoisina ja voivat jollain tavalla kasvattaa uutta työvoimaa. Jos työnantajat lyhentäisivät työpäivää yht'äkkiä, sanokaamme esimerkiksi yhdellä kolmannesosalla, niin se tarkoittaisi työlle menevän pääoman lisäämistä, koska täytyisi lisätä työläisten lukumäärää ja edelleenkin maksaa työläisille niin paljon, että he pysyisivät työkuntoisina ja voisivat kasvattaa uutta työvoimaa. Työläiset kun työskentelevät esimerkiksi yhdeksäntunnin työpäiviä, niin he tekevät useamman tunnin ilmaiseksi, kuin tekisivät, jos vain kuudentunnin työpäiviä työskenteleisivät.

Voidaan kyllä, mahdollisesti, mainita joitakin esimerkkejä, jotka toteavat kapitalistien omasta aloitteestaan lyhentäneen työpäivää; tarkoitamme sellaisia tapauksia, joissa työpäivän lyhentäminen on jäänyt pysyväiseksi ilmiöksi. Mutta nämä tapaukset eivät kelpaa todistamaan sitä, että siten tehden olisi haluttu lisätä työvoimaa, s.o. antaa use-

ammille työläisille mahdollisuus saada työtä. Ne tapaukset ovat olleet, edelleenkin uskottavasti ovat, ilmeisiä vain siellä, missä työpäivän lyhentäminen ei ole tarkoittanut työläisten päivittäisen tuotantomäärän pienentymistä. On nimittäin todettu, että useilla tuotantoaloilla työläiset voivat esimerkiksi kahdeksassa tunnissa tuottaa yhtä paljon, enempiäkin, kuin yhdeksässä tai kymmenessä tunnissa. Työläisten työvoima — energia — ei ole rajatoin, sitä voidaan kuluttaa vain vissi määrä jokainen päivä. Kaikkien töiden, jotka vaativat suurta fyysillisen voiman kulutusta, tekijöiden viimeiset tunnit heikentyvät työtehoisuudessa, jos työpäivä jatkuu, sanokaamme, yli kahdeksan tunnin. Löytyy töitä, joissa työskenteleväin työläisten työkuntoisuus voidaan kuluttaa loppuun aivan muutamassa tunnissa, jonka jälkeen työläisten täytyy saada vissin määrän lepoa, ennenkuin voivat uudelleen työhön ryhtyä.

Työläisten tulee, tässäkin maassa, kertakaikkiaan muistaa se, että työttömyyttä ei voida enää poistaa millään muulla tavalla, kuin että lyhennetään työpäivä. Työttömyys ei ole välillistä. Se ei ole ohimenevää. Se on jatkuva ja lisääntyvä välttämättömyys kapitalistisessa yhteiskunnassa. Se on välttämättömyys, mikä työläisille tarkoittaa puutteen ja kurjuuden taakkaa ja sen jatkuvaa lisääntymistä. Kapitalistinen teollisuus kulkee säännöllisesti eteenpäin tiellä, mikä käy alati kapeammaksi ja ahtaammaksi. Kehityksen pyörää ei voida kääntää pyörimään takaisin päin. Eteenpäin, aina vain eteenpäin, sinne täytyy mennä, tuokoonpa tulevaisuus vastaan mitä tahansa. Eteenpäin ja aina vain eteenpäin täytyy työläistenkin kulkea lisääntyvän kurjuuden ja puutteen tiellä, jos he eivät ryhdy taistelemalla vaatimaan suurempaa osaa niistä rikkauksista, joita he työnsä kautta luovat. Työläisten täytyy järjestyä välillisiäkin parannuksia saadaksensa ja sitä enemmän heidän täytyy järjestyä sitä historiallista tehtävää varten, mikä tarkoittaa kapitalistisen järjestelmän hävittämistä ja työn teollisen tasavallan luomista.

KAIVOSMIES

Kirj. Jussi Kola

*Kaivosmieskin toimehen jo herää,
silloin tekee aika uutta terää,
ja tuotannossa omi elon ehto,
luokkataiston on se varmin kehto.*

*Toimintasi kautta aina tähtää
järjestyä joka sadon jättää
perintönä jälkeen tuleville,
—onnen aika koittaa raatajille.*

*Rikkaan orja omi kaivosmiesi,
hän sen tunki sekä myöskin tiesi,
että voimien on voima hänes' juuri,
rikkauden luoja on hän suuri.*

*Mutta nyt hän riiston kahleet kantaa,
käydessänsä vielä sorron santaa,
ja hän luopi rikkauudet suuret,
yhteiskunnan elon onnen juuret.*

